

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3339

Vragen van het lid **Kuzu** (DENK) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Asielkinderen verwaarloosd in luxe hotel: «Criminelen staan gewoon voor de deur»»* (ingezonden 1 juni 2023).

Antwoord van Staatssecretaris **Van der Burg** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 9 augustus 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2987.

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de berichtgeving over asielkinderen, die verwaarloosd worden in luxe hotels waarbij criminelen gewoon voor de deur staan?¹

Antwoord 1

Ik ben op de hoogte van de berichtgeving in kranten en op de radio.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u het feit dat zestig jongens tussen de 14 en 18 jaar in het GR8 Hotel in Oosterhout ongelofelijk slecht worden behandeld?

Antwoord 2

Helaas zijn er al enige tijd onvoldoende reguliere opvanglocaties beschikbaar. Zowel Nidos als COA hebben een acute behoefte aan opvangplekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv). Medeoverheden zijn nog altijd terughoudend met het realiseren van nieuwe opvangplekken voor amv. Hierdoor wordt ook een deel van de amv opgevangen op noodlocaties, zo ook in het hotel in Oosterhout. Dit heeft uiteraard niet de voorkeur, aangezien deze locaties afwijken van het reguliere kwaliteitsniveau. In algemene zin onderschrijft het Kabinet dat de kwaliteit van de opvang een punt van aandacht en, op onderdelen, zorg is. Medewerkers van het COA en Nidos en medeoverheden zetten zich aanhoudend in om iedereen van een opvangplek met de benodigde voorzieningen te voorzien. Dit geldt met name voor personen met specifieke behoeften zoals kinderen. Er wordt hard gewerkt om zo spoedig mogelijk terug te keren naar een situatie waarbij voldoende reguliere en duurzaam inzetbare opvangcapaciteit is.

¹ AD, 27 mei 2023, Asielkinderen verwaarloosd in luxe hotel: «Criminelen staan gewoon voor de deur» Asielkinderen verwaarloosd in luxe hotel: «Criminelen staan gewoon voor de deur» (<https://www.ad.nl/binnenland/asielkinderen-verwaarloosd-in-luxe-hotel-criminelen-staan-gewoon-voor-de-deur-aa245ef9/>).

Het is daarnaast zo dat zich op iedere opvanglocatie weleens incidenten voordoen, soms zijn die te relateren aan de beperkingen van noodlocaties. De afspraak is dat incidenten waarbij amv betrokken zijn, worden gemeld bij Nidos. Nidos meldt vervolgens de incidenten bij de IGJ, waardoor de IGJ de afweging kan maken of nader onderzoek naar het betreffende incident noodzakelijk is. Het COA wordt indien dat opportuun wordt geacht door de IGJ gevraagd om onderzoek te doen naar de feiten en omstandigheden op de betreffende locatie. De uitkomsten van dit onderzoek worden vervolgens beoordeeld door de IGJ en indien nodig wordt vervolgonderzoek ingesteld of worden maatregelen genomen.

Vraag 3

Hoe beoordeelt u het feit dat een professional die werkzaam is in het noodopvangcentrum heeft aangegeven dat hij/zij EMDR-therapie gaat volgen om de trauma's, die zij daar heeft opgelopen te verwerken?

Antwoord 3

Voor de betrokken medewerker en de naaste collega's is de ontstane situatie zeer betreurenswaardig. De grote persoonlijke betrokkenheid van de begeleiders van een groep die bestaat uit – soms getraumatiseerde – jongeren maakt dat incidenten een forse impact kunnen hebben op de psychische gezondheid. Waardoor er in een uiterst geval helaas therapie nodig kan zijn om situaties te verwerken.

Als werkgever probeert het COA dit vanzelfsprekend te voorkomen. Zo wordt tijdens de werving en selectie getoetst of medewerkers in staat zijn om met dergelijke situaties om te gaan. Daarnaast worden medewerkers getraind op het gebied van BHV, agressie en methodische begeleiding en biedt het COA medewerkers ondersteuning op locatie, bijvoorbeeld met een gedragsdeskundige of leercoach.

Tot slot is ook ondersteuning beschikbaar van ervaren collega's en deskundigen bij de begeleiding na incidenten. Bij traumatische gebeurtenissen kan HSK Trauma 24/7 ingezet worden voor medewerkers, zowel in groepsverband als individueel. HSK is een landelijke GGZ organisatie die gespecialiseerd is in werknemerszorg (werkgerichte behandeling).

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het gegeven dat de hoofdinspecteur Hans Faber stelt dat er sprake is van «normloosheid» bij de noodopvangcentra? Wat gaat u hiertegen doen?

Antwoord 4

Zoals gezegd heeft het plaatsen van kinderen op een noodopvanglocatie niet de voorkeur. In algemene zin onderschrijf ik dat de kwaliteit van de opvang een punt van aandacht en, op onderdelen zorg is. Maar dat sprake zou zijn van «normloosheid» herken ik niet. Alle medewerkers op amv-opvanglocaties zetten zich dagelijks, samen met de betrokken partijen, in om jongeren te begeleiden in een veilige omgeving. Tegelijkertijd verschilt de situatie per locatie, met name als het gaat om (crisis)noodopvanglocaties. Zo worden de leefomstandigheden van de kinderen onder meer bepaald door het soort gebouw waarin opvang wordt geboden, de kennis en ervaring van de medewerkers en de duur van het verblijf. De begeleiders van de jongeren signaleren eventuele onveiligheid en acteren hierop, al dan niet in samenwerking met Nidos en politie. Daarnaast gelden er gedragsregels die worden gehandhaafd en wordt, in geval van strafrechtelijke overtredingen of misdrijven, aangifte gedaan bij de politie.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het onacceptabel is dat de Nederlandse noodopvangcentra te boek staan als faciliteiten waar bewoners te maken hebben met leefomstandigheden, waar de fysieke alsmede de geestelijke gezondheid voor kinderen niet kan worden gewaarborgd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Zoals bekend ben ik samen met de migratieketen volop bezig om voldoende duurzame opvangplekken te realiseren zodat crisisnoodopvang en noodopvang op termijn niet meer hoeft te worden ingezet. Randvoorwaardelijke

aspecten als samenwerking van gemeenten aan de realisatie van opvanglocaties, zoals de doelgroepbeperking en de doorlopende beschikbaarheid van voldoende personeel, waardoor minder wisseling of uitval van ervaren personeelsleden door werkdruk plaatsvindt, spelen daarbij mee.

Medewerkers van zowel COA als Nidos en medeoverheden zetten zich aanhoudend in om iedereen van een opvangplek met de benodigde voorzieningen te verzekeren. Dit geldt met name voor personen met specifieke opvangbehoeftes zoals kinderen. Zoals eerder aangegeven, verschilt de situatie per locatie. Omstandigheden waarin (geestelijke) gezondheid en fysieke veiligheid niet worden gewaarborgd, zijn vanzelfsprekend onacceptabel. Daarom wordt ook op deze locaties (toegang tot) gezondheidszorg georganiseerd en in kaart gebracht welke risico's er zijn ten aanzien van de fysieke veiligheid zodat eventuele maatregelen kunnen worden getroffen.

Daarnaast wil het kabinet door middel van de spreidingswet komen tot een evenwichtigere verdeling van asielzoekers over gemeenten waardoor structureel voldoende opvangplaatsen kunnen worden gerealiseerd, waaronder plekken voor amv. Vanwege de demissionaire status van het kabinet en in afwachting van aanhangige voorstellen die de Kamer als controversieel beschouwt kan ik op dit moment geen uitspraken doen over de voortgang van de behandeling van de wet.

Vraag 6

Voegt u zich bij de constatering dat het uitermate verontrustend is dat er medewerkers zijn betrapt op blowen tijdens de nachtdienst alsmede andere medewerkers die door tieners betrapt zijn op seks in een hotelkamer die is ingericht en fungeert als hun werkruimte? Welke maatregelen gaat u treffen om ervoor te zorgen dat kwetsbare jongeren beschermd worden tegen dermate verschrikkelijke gedragingen van medewerkers bij het noodopvangcentrum in Oosterhout? Kunt u dit uitvoerig toelichten?

Antwoord 6

Het is buitengewoon belangrijk dat medewerkers deskundig, integer en professioneel gedrag vertonen. Het COA werft hier intensief op en biedt uitgebreide interne trainingsprogramma's aan ter bevordering van professionaliteit van medewerkers. Er worden ook voldoende SKJ geregistreerde medewerkers aangetrokken. Daarnaast worden locaties structureel getoetst en worden medewerkers begeleid in de uitoefening van hun taken.

De specifieke meldingen waarop u doelt, zijn door het COA ontvangen en hier is direct op geacteerd. Zo heeft COA hier nader onderzoek naar gedaan. De genoemde incidenten konden aan de hand van dit onderzoek niet worden vastgesteld, wel is gebleken dat er verstoorde werkrelaties waren op de bewuste locatie naar aanleiding waarvan overplaatsingen hebben plaatsgevonden. Daarnaast hebben vertrouwenspersonen workshops gegeven over gepast en ongepast gedrag.

Vraag 7

Hoe oordeelt u over het gegeven dat Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)-medewerkers lagen te slapen terwijl een angstige tiener lange tijd op de deur bonkte om hulp te vragen voor zijn kamergenoot die lijkkleek zag door armoede met kloven rond zijn mond? Deelt u de mening dat het uitermate onwenselijk is dat deze medewerkers van het COA dermate laks omgaan met de regels? Zo ja, wat gaat u hieraan doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Net als bij reguliere locaties is bij noodopvang van jongeren sprake van een continue bezetting door medewerkers, 24 uur per dag, 7 dagen in de week. Zichtbare aanwezigheid en beschikbaarheid van medewerkers en bewakers is immers van groot belang voor de begeleiding, ook in de nacht. Ik heb vertrouwen in de interne kwaliteitsprocedures van het COA om de rust, veiligheid en ontwikkeling van jongeren te bewaken.

Vraag 8

Op welke manier gaat u zich inzetten om deze jongeren te beschermen die volgens klokkenluiders bijna dagelijks te maken hebben met het dreigen met boetes, overplaatsingen en negatieve gevolgen voor hun asielpcedure? Op welke manier gaat u deze jongeren concreet beschermen tegen het feit dat het verstrekken van voedsel tegen hen gebruikt wordt als machtsmiddel alsmede het feit dat er bijna dagelijks tegen de bewoners wordt geschreeuwd door verschillende medewerkers?

Antwoord 8

De begeleidingsmethodiek die het COA toepast is voor de bescherming en ontwikkeling van de jongeren. Het is hierbij soms noodzakelijk om een jongere tijdelijk over te plaatsen als een «time out», om tot rust te komen en de rust in de groep terug te krijgen. Dit is zowel in het belang van de jongere, als in het belang van de overige bewoners en de medewerkers. Intimiderend gedrag door medewerkers wordt niet geaccepteerd en vanzelfsprekend mag voedsel niet gebruikt worden als machtsmiddel. Zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 6 is naar aanleiding van dit signaal direct intern onderzoek gestart door COA, maar kon deze gebeurtenis niet worden vastgesteld.

Vraag 9

Deelt u de mening dat het onacceptabel is dat uitzendbureaus zoals Younited onervaren personeel met een MBO-diploma als ZZP'er in de opvang aannemen, zonder te vragen naar diploma's, referenties en/of bewijs? Deelt u de mening dat kwetsbare vluchtelingen geen verdienmodel dienen te zijn waaraan onervaren personeel bij uitzendbureaus zoals Younited maar liefst zo'n 55 euro per uur kan verdienen?

Antwoord 9

Het COA werkt inderdaad samen met Younited, dit is geen uitzendleverancier, maar een bedrijf dat zorgdraagt voor zorgvuldige inhuur van zelfstandige ondernemers (ZZP'ers). Zo zorgt Younited namens het COA dat alle ZZP-ers die worden ingezet voldoen aan de gestelde eisen voor de opdracht. Bijvoorbeeld het controleren van behaalde diploma's (met bewijs van DUO), certificaten en het uitzetten en controleren van een geldige VOG conform de screeningspunten. Voordat een ZZP'er kan starten, vindt een gesprek plaats met de manager van locatie om te toetsen of de ZZP'er passend is voor de opdracht die het COA heeft. Hoewel het COA ernaar streeft zo min mogelijk met de inzet van ZZP'ers te werken, is ze hier gelet op de krapte op de arbeidsmarkt soms toe genoodzaakt. De uitbetaling van ZZP-ers is marktconform.

Vraag 10

Bent u bereid om maatregelen te nemen bij het COA over het naleven van de wettelijke procedures rondom het werven en aanstellen van geschikt personeel? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Het COA heeft inmiddels in samenspraak met de uitzendbureaus de inhuur-procedures aangescherpt. Dit acht ik voldoende.

Vraag 11

Bent u bereid om in gesprek te treden met het COA alsmede met de voogdijinstelling Nidos om zelf na te gaan wat deze instanties doen om de misstanden in Oosterhout in de toekomst te voorkomen? Bent u tevens bereid om de klachten van diverse medewerkers stuk voor stuk na te gaan en te bezien waar er verbeteringen moeten worden aangebracht in Oosterhout? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Zoals reeds aangegeven worden meldingen van incidenten of klachten altijd direct en zorgvuldig onderzocht. Indien er inderdaad sprake is van een incident wordt dit besproken met Nidos en door hen gerapporteerd aan de IGJ. Eventuele aanbevelingen om zaken te verbeteren worden door COA opgevolgd. De belangrijkste verbetering die we kunnen bewerkstelligen blijft

echter het realiseren van voldoende reguliere opvanglocaties, ook voor AMV. Specifiek voor de opvang van amv geldt dat COA en Nidos 27 juni jl. een oproep aan gemeenten gedaan hebben om de realisatie van nieuwe opvangplekken voor amv te versnellen

Vraag 12

Deelt u de constatering dat alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers) in Oosterhout grote risico's lopen om te worden geronseld voor prostitutie of criminele uitbuiting? Voegt u zich bij de constatering van verschillende experts op het gebied van mensenhandel dat deze jongeren zich in «ideale omstandigheden» bevinden voor misbruik van criminelen? Zo ja, wat gaat u hiertegen doen?

Antwoord 12

Het is een feit dat Jonge asielzoekers potentieel kwetsbaar zijn voor betrokkenheid bij misstanden. De begeleiding vanuit COA en de voogden vanuit Nidos zijn zich van dit risico zeer bewust. Daarom worden COA medewerkers getraind in het herkennen en melden van signalen van mensenhandel en is in de COA opvang voor amv 24 uur per dag begeleiding aanwezig en geldt een meldplicht op twee momenten per dag. Indien er signalen van mensenhandel zijn, worden deze via een beveiligd meldformulier en op basis van convenantafspraken aan het NVIK (nationaal vreemdelingen informatie knooppunt) van de politie en het IKP (informatieknooppunt) van de Kmar doorgegeven.

Daarnaast streeft COA ernaar om op iedere locatie minstens één contactpersoon mensenhandel en mensensmokkel te hebben die aanvullende training gevolgd heeft en collega's kan begeleiden om met bewoners het gesprek aan te gaan over de risico's van mensenhandel. Veiligheid op de locatie borgt het COA voorts door bewaking en toegangscontrole, zodat tenminste een uitnodiging en legitimatie nodig zijn om op de locatie toegang te verkrijgen, al valt dit bijvoorbeeld in hotels niet altijd te garanderen. Het zorgen voor een veilige leefomgeving van de jongeren heeft de hoogste prioriteit. Jongeren waarop voorhand een reëel vermoeden van slachtofferschap mensenhandel is, worden in de Beschermd Opgang geplaatst, dit is een aparte opvanglocatie. Hiermee wordt de jongere uit een mogelijk onveilig netwerk gehaald en kan met de begeleiding aan weerbaarheid en zelfredzaamheid worden gewerkt. Binnen de beschermde opvang gelden beschermingsmaatregelen op maat, die worden ingezet op basis van een individuele risico-inschatting. Verder wordt de (plaatselijke) politie op de hoogte gesteld van eventuele extra risico's.

Zowel de beschermde opvang als de reguliere kleinschalige opvang voor amv zijn echter geen gesloten setting. Dat betekent dat amv zich vrij kunnen bewegen en dus ook, ondanks inzet die door de medewerkers wordt gepleegd om dit te voorkomen, de opvang kunnen verlaten.

Vraag 13

Deelt u de constatering dat de problematische omstandigheden bij de Nederlandse noodopvangcentra ertoe hebben geleid dat er dit jaar maar liefst 360 alleenstaande minderjarige vluchtelingen zijn verdwenen? Voelt u zich hier verantwoordelijk voor? Zo nee, waarom niet én wie is dan wél verantwoordelijk?

Antwoord 13

De cijfers van amv die met onbekende bestemming (mob) vertrekken, zijn in de afgelopen periode (waarin veel noodopvanglocaties worden gebruikt) niet significant hoger zijn dan voorgaande jaren zonder noodopvang. Zowel in absolute als in relatieve zin. De conclusie die u trekt vindt daarmee geen grond in de cijfers.

Het feit dat de reden voor het vertrek vaak onbekend is, maakt onderzoek naar de achtergronden moeilijk of zelfs onmogelijk en daarom bestaan hierover slechts vermoedens. Bijvoorbeeld het doorreizen naar een ander bestemmingsland of omdat bekend is dat de kans op verblijf in Nederland niet groot is. Het WODC verricht momenteel onderzoek om beter zicht te krijgen op de kenmerken van de doelgroep van rondreizende amv, de onderliggende redenen voor hun rondreisgedrag inzichtelijk te maken als ook de (multi)-problematiek die zij ondervinden, en om te verkennen welke

maatregelen in andere Europese landen worden getroffen met betrekking tot de begeleiding en zorg voor deze doelgroep. Hier zal ik middels een beleidsreactie op reageren.

Vraag 14

Op welke manier gaat u de medische en fysieke veiligheid van de noodopvangcentra op het gewenste niveau te brengen? Hoe gaat u dit waarborgen?

Antwoord 14

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 15

Is het luxehotel in Oosterhout representatief voor de wijze waarop noodopvangcentra opereren in Nederland? Kunt u uitsluiten dat dit in de rest van Nederland ook op dergelijke wijze plaatsvindt?

Antwoord 15

De knelpunten in de noodopvang zijn niet locatie specifiek. Een hotel is, in alle gevallen, geen optimale leefomgeving voor kwetsbare jongeren. Zo is er niet altijd voldoende ontspanningsruimte en kunnen jongeren zich minder goed voorbereiden op zelfstandigheid. Zoals gezegd worden dergelijke opvangplekken enkel als noodoplossing ingezet. Ik ben de gemeente Oosterhout buitengewoon erkentelijk dat zij een locatie voor deze jongeren beschikbaar hebben gesteld.

De huidige situatie is daarmee verre van ideaal. Toch heb ik alle waardering voor en vertrouwen in de deskundigheid van de medewerkers die zich tot het uiterste inzetten om in deze moeilijke omstandigheden wel kwalitatief goede begeleiding te bieden, zoals op deze locatie in Oosterhout.

Vraag 16

Bent u bereid om de Kamer uitvoerig te informeren over het interne onderzoek dat is ingesteld door het COA naar aanleiding van de gemelde misstanden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

In bovenstaande beantwoording heeft u reeds de relevante informatie uit het onderzoek verkregen. Voor mij is het van belang dat het COA de meldingen direct serieus heeft genomen en onderzoek heeft ingesteld. De verdere uitkomsten van het onderzoek betreft privacygevoelige informatie rond personen, zowel van jongeren in de opvang als van medewerkers. Dit is informatie die ik om die reden niet met u kan delen.